

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001561

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-04-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського № 93-а від 18 червня 2024 року

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іванова Інна Сергіївна

2. Inna Ivanova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1711-8350

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Музичне мистецтво

Дата захисту: 29-05-2024

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача: Комунальний мистецький навчальний заклад печерського району м. Києва "ДИТЯЧА МУЗИЧНА ШКОЛА №9"

Код за ЄДРПОУ: 05459677

Місцезнаходження: вулиця Дарвіна, будинок 10, Київ, 01004, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 5155

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.11.13, 18.41.45.11, 18.41.51.11, 18.41.09.11, 18.41.

Тема дисертації:

1. Вербальний компонент у сучасній вокальній музиці: способи звукової реалізації (на матеріалі багатоголосних творів а cappella українських авторів)
2. Verbal component in modern vocal music: methods of sound realization (demonstrated by the polyphonic a cappella works by Ukrainian authors)

Реферат:

1. Вокальна музика XX—XXI століття, що включає в себе твори як для голосу або голосів а cappella, так і з залученням інструментів у різноманітних тембрових варіантах, презентує велику кількість способів роботи композиторів із вербальним текстом: від підкорення звукового ряду вербальному, намагання композитора якомога опукліше представити слово — до повного розчинення слова у звучанні. Відповідно до такого розмаїття творчої практики у наукових розвідках протягом минулого століття і в наш час розроблялися та продовжують розроблятися підходи до аналізу вокальної музики, що були б адекватними до залучених композиторами способів роботи з вербальним першоджерелом. Новації у вокальній музиці у сфері словесного ряду полягають у тому, що змінюється сам вербальний компонент. Якщо до початку XX століття у

вокальному творі за основу словесного ряду переважно обиралися літургічні, поетичні та прозові тексти, то у ХХ–ХХІ століттях поряд із ними можуть залучатися газетні оголошення, філософські трактати, наукові праці, історичні документи, політичні лозунги, маніфести, побутові фрази тощо. Доволі розповсюдженою стала полімовна практика та використання наборів окремих фонем. Дослідження наукових розвідок, присвячених різноманітним аспектам співвідношення слова і музики у вокальному творі, показало, що пануючими є два підходи: семантичний або структурний. При використанні семантичного підходу до аналізу вокального твору акцент переважно робиться на витлумаченні змісту словесного тексту засобами музичної виразності. Структурний підхід зосереджено на змінах структури словесного ряду. У презентованій дисертації як основний було обрано структурний підхід, що ставить за мету визначення причин і способів змін вербального ряду, що залучається композитором до вокального твору. Відповідно, до аналізу вербального тексту пропонується залучати позиції лінгвістики, зокрема концепцію мовних рівнів. Основними елементами, що складають структуру мови, є фонологічний, морфологічний, лексико-семантичний і синтаксичний. Кожен структурний рівень має свій базовий елемент, що виконує провідні функції. Зокрема, на фонологічному рівні це фонема, яка може бути сприйнята як найменший мовний елемент (перцептивна функція) і завдяки її зміні будуть модифіковані інші рівні, наприклад, морфологічний чи лексико-семантичний (сигніфікативна функція). Наступний рівень – морфологічний – як базову одиницю має морфему. Вона виконує семасіологічну функцію, тобто здатність виражати поняття. Лексико-семантичний рівень представляє лексема, що називає явища, предмети, стани тощо – тобто її функція номінативна. Синтаксичний ярус структури мови представлений таким елементом як речення. Основна його функція – донести зміст. Було зроблено припущення, що у вокальному творі композитор може працювати із вербальною складовою на вказаних чотирьох мовних рівнях. Практичній реалізації висловленої гіпотези присвячено другий розділ дисертації, в якому представлено дослідження способів роботи композиторів з вербальним рядом. Як аналітичний інструмент залучено концепцію мовних рівнів. Аналіз кожного твору відбувався за спільною методикою, яка містить такі позиції: – аналіз вербального компонента відповідно до поширених у лінгвістиці методів; – виявлення мовного рівня, з яким працює композитор; – характеристика способу роботи композитора з вербальним компонентом відповідно до специфіки музичного матеріалу. У чотирьох підрозділах другого розділу презентовано твори, написані українськими авторами у проміжку тридцяти трьох років: від 1985 до 2018. Принцип відбору опусів відбувався за жанровою ознакою – лише ансамблі та хори а сарпелла, адже обмежуючи себе лише людським голосом композитор перебуває у пошуку необхідних йому звучань, що виникають як результат різноманітних способів роботи зі словом. Цю тезу довели запропоновані аналітичні нариси, в яких продемонстровано різні підходи до потрактування вербального першоджерела.

2. Vocal music of the 20th–21st centuries, which includes works for voice or a cappella voices and also involves instruments in various timbre options, presents a large number of ways that composers utilised to work with a verbal text: from subjecting the sound series to verbal and composers' effort to be as convex as possible to present the word—to the word being completely dissolved in the sound. In accordance with such a diversity of creative practice in scientific research in the last century and in present times, approaches to analysis of vocal music developed and continue develop, being adequate to the methods of working with a verbal primary source drawn in by composers. Innovations in vocal music in the field of verbal series lie in the fact that the verbal component itself changes. While until the early 20th century liturgical, art poetic and prose texts were mainly chosen as the basis of the verbal series in vocal works, in contrast in the 20th–21st centuries newspaper ads, philosophical treatises, scientific works, historical documents, political slogans, manifestos, household phrases could be employed. Polylingual use and utilization of sets of individual phonemes have become quite widespread. Scientific studies devoted to various aspects of relationship between words and music in a vocal work demonstrated that two approaches are dominant: semantic and structural. When using the semantic approach to analyse a vocal work, the emphasis is mainly made on interpretation of the content of the verbal text by means of musical expressiveness. The structural approach focuses on changes in the structure of the verbal series. In the presented dissertation, the structural approach was chosen as the main one, which aims to determine the causes and methods of changes in

the verbal series employed by a composer in the vocal work. Accordingly, it is suggested to involve linguistic positions in the analysis of the verbal text, particularly the concept of linguistic levels. Essential elements that make up the structure of language are phonological, morphological, lexical-semantic and syntactic. Each structural level has its own basic element that performs leading functions. In particular, at the phonological level, it is the phoneme, perceived as the smallest language element (perceptual function). Due to any change of a phoneme, other levels will be modified, for example, morphological or lexical-semantic (signifying function). At the next level—morphological—the morpheme is the basic unit. It performs a semasiological function, that is, the ability to express concepts. The lexical-semantic level is represented by a lexeme that names phenomena, objects, states, and so on—that is, it has a nominative function. The syntactic level of the language structure is represented by the element defined as sentence. Its main function is to convey content. It is presumed that in a vocal work a composer can work with the verbal component at the specified four levels of language. The second section of the dissertation is devoted to the practical implementation of the expressed hypothesis, which presents a study of composers' ways of working with verbal series. The concept of language levels is used as an analytical tool. The analysis of each work was carried out in accordance with the commonly used methodology, which includes the following positions: — analysis of the verbal component according to methods common in linguistics; —identification of the language level with which a composer worked; — characteristic of a composer's way of working with the verbal component in accordance with the specifics of the musical material. Four subsections of the second section present the works written by Ukrainian authors over a period of thirty-three years: from 1985 to 2018. The principle of selecting opus was based on genre—only ensembles and a cappella choirs, because limiting themselves only to the use of a human voice, composers are in search of the sounds they need, arising as a result of various ways of working with words. This thesis was proven by the proposed analytical essays, which demonstrate various approaches to interpreting the verbal primary source.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Іванова І. С. Способи роботи з шумовими звуками у вокальному творі (на прикладі «Landscapes» Анни Корсун) // Музичне мистецтво і культура. 2020. Вип. 31 кн. 2. С. 273–284.
- Іванова І. С. Концепція мовної структури як основа методики аналізу вокального твору // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2021. Вип. 132. С. 93–105.
- Іванова І. С. Робота композитора з вербальною складовою у вокальному творі в аспекті теорії мовних рівнів // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2022. Вип. 134. С. 93–105.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тукова Ірина Геннадіївна
2. Iryna G. Tukova

Кваліфікація: д. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4786-0484

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Василенко Ольга Валентинівна
2. Olga V. Vasylenko

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київська муніципальна академія музики імені Р.М. Глієра

Код за ЄДРПОУ: 02214923

Місцезнаходження: вул. Л. Толстого, 31, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бондар Євгенія Миколаївна
2. Yevheniia M. Bondar

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7655-6684

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової

Код за ЄДРПОУ: 02214254

Місцезнаходження: вул. Новосельського, 63, Одеса, 65023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жарков Олександр Миколайович

2. Oleksandr Zharkov

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0196-2933

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гоменюк Світлана Григорівна

2. Svitlana G. Gomenuk

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6337-7388

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Сюта Богдан Омелянович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Сюта Богдан Омелянович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Волосатих Ольга Юріївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна